

TYÖVÄKEÄ, SIVISTYSTÄ, LIKETTÄ

Satavuotias Työvän Sivistysliitto

- Kokonaisteksti -

Tero Tuomisto

12.2.2023

KIRJOITTAJAN SAATESANAT KOKONAISTEKSTIIN

I TAUSTA JA JOHDANTO

1. TEOLLISTUMINEN MUUTTAA SUOMEA

Syvällinen muutos käynnistyy - Uusi yhteiskuntaryhmä muodostuu - ”Harmaa puolihämärä masentaa mielen...” - Työväenkysymys nousee esiin - Työväenseikka - Kansalle lukutaito - Kansansivistystyön järjestöjä muodostetaan - Työväki alkaa järjestäytyä - Uuden aikakauden kynnyksellä - Työväen omat sivistysriennot - Liikkeet kohtaavat - Kansanopistokursseja työväelle - Ensimmäiset työväenopistot perustetaan - Wrightiläisyyden murros

2. SIVISTYSPYRKIMYKSIÄ ENNEN SISÄLLISSOTAA

Työväenpuolueen perustaminen ja periaatteet - Sortokausi jarruttaa etenemistä - Agitaattorit esiin - ”Ja toiseksi...” - Puolue aloittaa luento- ja opastuskurssit - Muita kursseja ja koulutusta - Opintokerhon juuria etsimässä - Studiecirkelnas centralutskott - ”Rengastohtorin” kurssit - Puolueopistoa yritetään - Puolueopiston opetusohjelmaa - Opiston taival jää lyhyeksi - Oman katon alla työväentalossa - Ehdotus Lappeelta - Maailmansota ja murrosaika - Tavoitteena Työväen kirjallisuusliitto - Helsingin ja sen esikaupunkien opintorengas - Väkivaltaa ja aseellista toimintaa - Mitä pitäisi tehdä - Työväenjärjestöjen opisto - Itsenäistymisestä sisällissotaan - Punaiset ja valkoiset vastakkain - Pyrkimyksiä rauhaan - Veristä satoa - Kaksi vangittua - Työväenliike jakautuu - Ei kuningasta vaan presidentti

II LIIKKEELLELÄHTÖ

3. TSL PERUSTETAAN

”Punainen varjo...” - Uudelleenarvioinnin aikaa - Väinö Voionmaa, kansan sivistäjä - ”Suurensuuntainen ja syvä kulttuuriryö...” - ”Salkussa valmiit luonnokset...” - Komitea valmistelemaan - Sivistystyön alkuvaiheita Englannissa ja Ruotsissa - ”Vihdoinkin toteutuu...” - Julistus työväelle - Ketkä saadaan mukaan? - Perustava kokous Sirkuskadulla - Mitkä olivat Voionmaan tavoitteet? - Toiminta alkuun - Hjalmar Eklund, filosofi liiton sihteerinä - Säännöt ja liiton rakenne - Mallisäännöt paikalliseen toimintaan - ”Että opintotyövelvollisuuksia suoritetaan...” - Liiton jäsenpohja laajenee nopeasti - Kokonaisuus alkaa hahmottua - Mistä rahaa toimintaan? - Vuoden 1919 tuloslaskelma - TSL ja keskustapolitiikan suvantohetki

4. TYÖHÖN ”VAATIMATTOMASTI MUTTA SUURISUUNTAISESTI”

Järjestöissä ja niiden ulkopuolella - Keskeiset aiheet - Kunnallispolitiikan tarpeet - J. H. Vehkamäki, ”opettajaksi syntynyt” - Luennoitsijat luetteloon - Miten luennot jakautuivat? - ”Tärkein puoli...” - Valtionapua kerhotoimintaan - Opintokerhojen jakautumaa - Kerholaiset retkeilemään - ”Kirjainvälitystä” - Kirjeopisto saadaan aikaan - Voionmaan näkökulmia - Yhteistyöhön Arbetarförbundetin kanssa - Valistustyösuunnitelmia metsä- ja uittotyöväen parissa - Yhteistyösuhteita eri suuntiin - Läheisin kumppani - ”Kerhossa vuosikymmeniä...” - ”Tiedollisia ja sielullisia lakeja...” - TSL ja työväenliikkeen kahtiajako - ”Proletaarista luokkasivistystä...”

5. SIVISTYSLIITON RINNALLE AKATEMIA

Päätösvalta liitossa - Opintopäivät aloitetaan - Lisää voimia paikalliseen toimintaan - Lohjalla liikkeelle - Työväelle ”asumaopisto” - Esikuvia Akatemialle - Työväen Akatemia aloittaa - Alkeiskoulu ja korkeakoulu - Vahva yhteenkuuluvuuden henki - Uljas saavutus - Kiistoja kunnallisista avustuksista - Sivistysliitto ja Tannerin hallitus - Vasemmistososialistien linja jyrkentyy - Proletaarisen kulttuurityön edistysliitto - ”Aatteellisesti kannustavaa paikallista toimintaa” - TSL ja opintokerhopäivät 1927 - Sirkuskatu 5, ovi 24 - Liitolle oma äänenkannattaja - Tavoitteet lehtityöhön käydessä

6. ”KYNTTILÄ, JOKA VALAISI...”

Kaupungin tukemana - ”Valtaisa hyörintä...” - Kurssilta kurssille - ”Perustakaa vain...” - ”Lujille otettiin, sisua kysyttiin!” - Naisten näkökulmia kerhotyöhön - Terveisiä Keuruulta - Opintokerhojen määrän kasvu - Kirjallisuus ykkösenä - ”Ne olivat loistavat kurssit...” - Valtionavustus kirjallisuutena - Luentotoiminnan laajentuminen - Yliopisto kansansivistäjänä - TSL Lahden radioaalloilla - Kirjeopiston hidas kasvu - Tampereen ”suurenmoinen sivistys- ja valistuskeskus” - Kiistelyä valtionavusta syksyllä 1923 - Viisivuotias TSL porvarillisesta näkökulmasta - Maalaisliiton lehdistö ja TSL - Opintiet laajenevat - Keskustelua Tulenkantajista - Opiskelun lomassa

III LAMAN JA OIKEISTOPAINEEN ALLA ETEENPÄIN

7. ÄÄRIOIKEISTON UHKAA

Syvän talouspulan aikaa - Kymmenvuotiaan tulot ja menot - Kauhava ja Lapua - Lapuanliike nopeasti maanlaajukseksi - ”Lapuanliike tekee mitä tahtoo” - Kapinayritys Mäntsälässä - ”Vissejä vaatimuksia...” - Lukot haittaavat kulttuuritoimintaa - Valtionavustukset pois! - Määrärahoja karsitaan - Pekka Railo, ”talousmies TSL-purren airoissa” - Uusia jäseniä - Toimintaa oikeistopaineen alla - Helsingissä Rafael Paasion johdolla... - Vastuksista huolimatta - IKL yrittää eduskunnassa - Piirisihteerisivistystä - Kiistaa radioesitelmistä - Suomalaiset lukevat, soittavat ja juoksevat

8. ”TIETORIKAS YKSILÖ, VOIMAKAS JOUKKO...”

Uhkakuvat ja ”paikalliset tempaukset” - Varovaisuutta - ”Määrätietoiseen toimintaan...” - Arvi Hautamäki, ”kulttuurisaran syväkyntäjä” - Voionmaan vastuu Akatemiasta kasvaa - ”Tutkia, punnita, varmentaa, kehittää” - Täsmällisesti kuin kello... - Liiton toimisto ja maakunta - Innostusta virittäen - Kokemuksia kerhoneuvonnasta - Periaatteet ja tilastojen numerot - Asutuskeskusten kerhotoiminta laajenee - Kerholaisten enemmistö - Opettajana ja oppilaana samalla kertaa - Mitä opiskeltiin? - Liitolle oma Sivistysrahasto - Työväenkulttuurin laajentumisen aikaa - Matkoja ja luentoja - Uskollinen työntekijä Oiva Valavaara - Keskus-, alue- ja paikalliskurssit 1920–30-luvulla - Opinto-ohjaajakurssit Porvoossa - Kirjeopisto auttaa

9. VOIMAVIRTOJEN VÄLISSÄ

Erilaisilla linjoilla - Soihtu-lehti arvostelee - ”Triumviraatti paljastetuin kasvoin...” - TSL:n suhde

työväenopistoihin - Viiden kohdan yhteistyöohjelma - Pekka Railo työväenopiston johtajana - Työväen muuta koulutustoimintaa - ”Harmaatakkisen” aikaan - ”Pyrkimys keskitykseen ja suunnitelmallisuuteen...” - TSL:n edustuksia - Näköala Pohjolan suuntaan - ... Luumäelle - Punamultahallitus aloittaa uudistustyön - Puolueesta erotetaan, varoituksia annetaan - ”Kiinnostavat tehtävät...” - Yhtenäiskoulu? - Tasavalta on 20-vuotias - Kansakunnan kokonaisuus

10. TSL, POHJOLA JA EUROOPPA

Opiskelijavaihtoa Pohjanlahden yli - Pohjoismaisen yhteistyön alku - ”He olivat opintokerho” - Yhteyksiä myös muualle - Kansainvälistä sivistystyötä - Rauhantila uhattuna - TSL:n jäsenjärjestöt vuoteen 1938 mennessä - Työväen Matkailuliitto perustetaan - Työväen Kirjarengas saa alkunsa - Liiton taloudellinen tilanne - Tulot ja menot vuonna 1938 - Maailmanpalo alkaa taas - Ulkoisen uhan alla - Sivistystyön vaikutusta - Sodan kumu kuuluu - ”Luotettavia tietoja...” - Työväen Sivistysliitto kaksikymmenvuotias - Aseet puhuvat - Tehoaako propaganda

IV POIKKEUSAIKOJEN TOIMINTAA

11. SIVISTYSTYÖTÄ SODAN OLOISSA

Säännöstelyä, rajoituksia ja yksimielisyyttä - Opintotyö keskeytyksissä - Railo varoja hankkimassa Ruotsissa - Menetykset ja uhrit - Asevelihenkeä - Yhtenäisyys koetuksella - Äänestys TSL:n edustajistossa - Raivaajat, Uurtajat ja TSL - Sörkän ja Vallilan rykmentit - ”Luonteeltaan kokonaan erilaista...” - Toimintaa välirauhan kuukausina - Tanner, Voionmaa, Kallinen - Siirtoväen parissa - Itsetuntoa keväällä 1941 - Uusi sota alkaa - ”Sotatilanteen aiheuttamaa valistustoimintaa...” - Muutoksia liiton toimistossa - ”Pihisee demokratian henki...”

12. SOTAVUOSIEN KERHOTYÖTÄ JA OPINTOAINEITA

Sivistystyössä hieman uutta nousua - ”Nyt jos koskaan...” - Tietopattereita tarvitaan - Sivistystyön tarve Itä-Karjalassa - TSL:n viihdytyskiertueet - R. H. Oittinen, ”monipuolinen ja humanistinen kulttuuri vaikuttaja” - Työväen Kirjarengas hakee tehtäväänsä - TSL ja varhaisnuorisotyö - Kirkko ja ”sosiaalinen herätys” - Samaan aikaan Stalingradissa - Oliko TSL rauhanoppositiossa? - Rivejä ja rivien välejä - Kulttuuriviikko syksyllä 1943 - TSL:n muuttunut asema - Muuan juhlahetki kevättälvellä 1944 - Rauhaa tunnustellaan, sota jatkuu - Kirjeitä ja kirjeopiston asioita - Rintama murtuu - Tie rauhaan löytyy - Älä vihaa

V SOTIENJÄLKEINEN SUURI MURROS

13. SIVISTYSTYÖHÖN UUSI VAIHE

Elämänuskoa ja menetysten muistelua - Sivistysliiton uudet haasteet - Merimiehet ja metsätyömiehet astuvat esiin - Kotiinpaluun tunnelmia - Liiton toimiston muutoksia - Rauhaa ja ystävyyttä - Vasemmalla laidalla - Työväenkulttuurin uutta kukoistusta - Toiveita ja pelkoja - Oikealla laidalla - TSL:n juhlallisuudet syksyllä 1944 - Sosialidemokraattista taistoa - Lähiajalle myös sivistystavoitteita - ”Sasu pistelee...” - Oittisen ohjelma

14. ”SIVISTYNEIDEN JOUKKOJEN AIKA...”

Jäsenmäärät vahvassa kasvussa - Vaalien tuloksena ”kolme suurta” - ”Asekätköjuttu” - Syyllisiä tarvitaan - TSL:n puheenjohtajat eri linjoilla - Kunnallisasioiden opiskelun tarvetta - Pasifisti Kallinen puolustusministeriksi - Enemmistö vai oppositio? - Skog vai Fagerholm? - Kerholaisten tunnelmia - TSL esittäytyy puoluekokousväelle - ”Milloin saadaan oikea rauha?” - Yhteistyösuhteet tallella Pohjolaan - ”Laivat eivät ole lepokoteja...” - Yhteistoimintasopimus solmitaan - Yleisradion kansansivistyssarjat - Uusia tuulia - Lisää työntekijöitä liiton toimistoon - ”Näköpiiri avartuu ja tietomäärä lisääntyy...” - Vuoroin vieraisa Aulangolla - Kerhotoiminnan valtava kasvu - Katse pohjoiseen: Rovaniemen vaikeat olosuhteet - Aloitteellisuutta Länsi-Lapissa - Toimintaa etelän maalikylissä - Kasvua kaikilla sivistystyön alueilla - Kirjeitse oppia ja tietoa - Työväenliikkeelle monta opistoa - ”Uusia voimia vastuunalaisille paikoille...” - Yhteistyössä - Työväen elokuvia - Komitea selvittämään kerhotyötä - Sivistysliiton kartoitusta - ”Tehän olettekin poliittinen henkilö...” - Valinta äänestäen - ”Maailma on nyt kerta kaikkiaan muuttunut” - Muistosanojen jälkeen työ jatkuu - Pääkaupungissa meren rannalla - Runoa Arabian kursseilta

15. YHTEISEN KATON ALLA

Maailmalla kahtiajakoa - IFWEA perustetaan - Matkaraporttien kertomaa - Voimasuhteita punnitaan - Kolmikko eri teille - Metsä- ja uittotyömailla - Uudelleen liikkeelle Oulussa ja Kainuussa - ”Menee iltoja ja rahaa ja ideologiaa...” - Yhteinen sivistyksellinen kokonaisuus - Kuvataidetoimikunta perustetaan - ”Nyt mua viedään...” - Markat tiukassa - Kaksi peruskatsantokantaa - ”Virstaviitalla...” - Suuntaa näyttävä sivistyspoliittinen ohjelma - Linjoille Helsingin Kallioon - Satakunnan kerholaisia - Tehdaskin antoi tukensa - Pääkaupunkiseudulla ilmansuunnan muutos - Erilaisia yhdistyksiä - Aika vaatii uusia puolueohjelmia - Tehtävä Oittisen komitealle - Synteesin synty - Vanhan kulttuurin valloittaminen, uuden luominen

VI TYÖVÄENKULTTUURIN LIPUNKANTAJANA

16. YHDESSÄ JA KAHDILLA RAITEELLA 1950-LUVULLA

Talouden vaikeudet yhdistävät - Vuoden 1953 TSL-aineistoja - Opintoneuvoja neuvovat - ”Nimimerkkien salaisuus paljastuu...” - Lisää punamultaa - Periaatteista sääntöjen pohdintaan - Paikallinen toiminta takertelee - Kerhotyö kuuluu kaikille - Sivistysliiton miehiä ja naisia - Pientä juhlan tuntua... - ... ja kovaa kiistelyä - TSL ja Kansan Sivistysrahasto - Opintokerholakia odotellessa - Työtä, kiistoja ja kitkaa - Sääntömuutosten katveessa - Vaikeuksia Kotkan seudulla - Eteenpäin, ilman suuria nousuja - Stalinin varjo - Kulttuuritoiminnan jalansija kasvaa - TSL:n suhde SDP:n puoluehajaannukseen - ”Ylhäällä on tungosta...” - Presidentti aloitti ja yleislakko alkoi - Toverit vastakkain - Kahtiajako - Kolmannella linjalla - ”Sormi tiukasti ajan valtimolla...” - Pokasaha jää - Proletariaatin diktatuuri ja TSL - ”Kulttuuritaantumusta vastaan...” - Neljän vuosikymmenen ikään - TSL saa uusia jäseniä - Uusi avaus menneisiin aikoihin

17. OPINTOKERHOJA, PIHKAA JA HIKEÄ

”Sukkasillaan” eteenpäin - Huomiota tutkimukseen ja opintomenetelmiin - Inhimillisiä taitekohtia - ”Käsittämätön” Honka-liitto - Kommunistien suorat rivit - Sosialidemokraattinen kamppailu jatkuu - Paasion pari piirua - Aloite tuottaa opintokerholain - Yrjö Kallinen, oman tiensä kulkija -

Työväelle kaksi sivistysjärjestöä - ”Käsiteltävä luottamuksellisena” - Sivistysliiton edustuksia vuonna 1964 - Uudelleenmuotoutuva liitto - Kiitokset Yrjö Kalliselle - Melkein kolmen puheenjohtajan vuosi - Murrosten suuri vuosikymmen - Työväen yhteistyölle uusia edellytyksiä - Kääntein vaalivuosi 1966 - Työväenliikkeen kulttuurisihteeristöksi? - Koettelemuksista eteenpäin - Edistyksen merkkejä - Tähtäin seuraavaan valtionapulakiin - Rafael Paasiosta Kalevi Sorsaan - Työväentalomuseo Riihimäelle - Opintoaineistoja ja mainoslehtisiä - Moottorisaha pärisee kulttuuripäivillä - Merenkulkijoita kovalla maalla - Hajalle ja yhteen

18. TOIMIKUNTIA, TIENVIITTOJA, KANNANOTTOJA

Puolen vuosisadan juhlintaa - Työväenmusiikin uusi nousu - Valkeakoski soi - Juhlavuoden väkeä - Taidetta ja taidevalistustyötä - Elokuvia ja elokuvakursseja - Sivistysliitto ja metsätyömiesten kirjat - Sivistystyötä jatkuvasti myös ruotsin kielellä - Muistojen ja tietojen keruuta - Radio ja televisio puhuttavat - Kasvavaa kiinnostusta vapaa-aikapoliittikkaan - Työväentalomuseon valtuuskunnan tehtävät - Sivistysliiton Ay-toimikunta - TSL:n ensimmäiset tienviitat - Takaiskun tunnelmissa - Bygga, Eurooppa ja Savo - Hallitukset vaihtuvat - EEC Tampereen Sampolassa - Presidentti ei vaihdu - ”Edustajisto pitää välttämättömänä...” - Tarvitaan ”kunnollisesti trimmattua väkeä...” - Uusia toimikuntia: sosiaalipoliittikkaa, kiinteistöhoitoa, teatteria... - Vielä lisää: tutkimusta, kirjallisuutta, ideologista työtä... - Kulttuuria, politiikkaa ja kulttuuripoliittikkaa - Aineistotuotanto laajenee - Olavi Hurrin jälkeen Jussi Pikkusaari - B-rapun toimistossa - Vaikeuksien kautta - Lex Hurri - Paljonpuhuvia tilastoja - Kaikkialla kulttuuritapahtumia

19. ”OPINTOKERHO KOKOONTUU TIISTAISIN...”

Mikkelistä Savonlinnaan ja Kotkaan... - Keski-Suomesta Savon suuntaan... - Riihimäellä, Lopella ja Nurmijärvellä... - Tuusulasta Mäntsälän kautta Järvenpäähän... - Nummelassa ja Lohjalla... - Pääkaupungissa... - Vantaalla ja Espoossa... - Forssasta Vammalaan, Nokialle ja Messukylään... - Laajalla Pohjanmaalla... - Koillismaan Työläistapahtumat - Toimintaa ja opintoja Lapin suunnalla - Sakari Kiurusta Arvo Saloon - Millaista ”suoraa toimintaa”? - Kehittäminen vireille - On muitakin suuntia ja tavoitteita - Kuusikymmenvuotias - Vuosijuhla 1979 Tampereella - Juhlavuoden opintotoimintaa - Liiton jäsenistö vuonna 1979 - Työväenhistoriaa - Tutkivat ja tuottavat opintokerhot - Perinneasioissa selvityksiä ja ratkaisuja - Amurissa ja Murikassa - Tulevaisuus on edessäpäin - Työväenkulttuuria, museoesineistöä - Perinnettä ja tietoa yhteistyöllä - Uusia tienviittoja Sivistysliitolle - Erilaisia painotuksia... - Tikittääkö aikapommi? - Koko kansan Koivisto

VII TIETOYHTEISKUNNAN SUUNTAAN

20. MUUTTUVIA NÄKÖKULMIA JA AIKOJA

TSL:n alatoimikunnat vähenevät - Uusia avauksia sivistystyöhön - TSL ja kehitysmaiden ongelmat - Vuonna 1984 - Vakiintuneita muotoja ja muutoksia - Liiton edustuksia vuonna 1984 - ”Turvallinen vakiintuneisuus...” - Kulttuurin kentillä - Sivistysliitto Helsingin lähiöissä - Tietotekniikkaa ja ATK-koulutusta - TSL ja uusi radiotoiminta - Ammatillinen aikuiskoulutus etenee - Repeämä vasemmalla - Pettymys ja havahtuminen - ”Suoran toiminnan” paluu -

Tasavuosisikymmenien juhlintaa - Tervetuloa tulevaisuus - ”Emme huomista hukata saa...” - Juhlintaa ja pohdintaa - Muistitiedossa muutosten aikaa - ”Kaikki virtaa...” - Jälleen uudella kynnyksellä - Suomenlahden yli ja itärajan taakse - Periaatelinjauksia aikuiskoulutuksen suuntaan - Talouslama iskee rajuna - Punapäätöma ahdingossa - Lamalla ja leikkauksilla on seurauksensa - TSL:n kehitysyhteistyöhankkeiden loppusuora - Vuoden 1994 numeroita ja nimiä - Martti Ahtisaaren vuoro - ”Loistavat vuodet” takana? - Valtionapu suoriteperusteiseksi - Kymmenen opintokeskusta - Taiteella voi ilahduttaa kanssaihmissiä

21. SUOMI JA TSL UNIONIN AIKAAN

Tulosalueet, tiimit ja projektit - Kotiseudun kauneus - Työtä ja toiminnan tilastoja - Liiton edustukset vuonna 1994 - Äänestämällä unioniin - Sateenkaaren alle - Tukena sosialidemokraattien opinnoissa - ”Taloudellisuus entistä tärkeämmäksi...” - Uusi puheenjohtaja ja uusi laki - Metsätyömiehiä, musiikkia ja muita tapahtumia - Kertomuksia meistä ihmisistä - Ydintehtävien parissa - Kiinnostaisiko Reiki tai Shiatsu? - Kohteena Eurooppa - Edelleen kerhoja, kursseja, luentoja - Maapallon laajuudelta - Kahdeksan vuosikymmentä - TSL:n jäsenet vanhan vuosisadan lopulla

22. UUDELLE VUOSISADALLE

Tarja Halonen - ”Kuokkavieraita” Linnan juhlassa - Miten estetään ”kehitys kohti luokkayhteiskuntaa”? - Uudet politiikkaohjelmat - ”Perusjengin täysi kansalaisuus...” - Poliitiikkaohjelmia, kursseja, koulutusta - Projekteja ja pilotteja - Tapahtumien juhlavuosi 2004 - Lähialueyhteistyötä: Uusimaa ja Liettua - Lähialueyhteistyötä: Helsinki ja Itämeri - Edustuksia järjestöissä ja laitoksissa vuonna 2004 - Lääkettä demokratian ongelmiin? - Harrastajien sanoin ja sävelin - Uudella kilometritopalla - Poliittisen historian klubi - Mitä tarkoitetaan työvään sivistyksellä? - ”Aikuisopiskelu yhteisenä haasteena” - Voimasuhteita ja asenteita 2010-luvulla - Edustajisto tekee paluun - ”Sivistysjuna kulkee...” - Perustehtävä, visio ja ohjaavat linjaukset - Liiton taso ja paikallinen taso - Paluu syntysijoille - Satavuotias jatkaa - Hengenpimeyttä vastaan - ”Työvään sivistystyön kunniaksi” - Mennyt ja tuleva

23. SIVISTYKSEN VOIMALLA SATA VUOTTA – ETEENPÄIN

Oikealla hetkellä - Sivistystyö ja reformismi - Suuri nousu - Aikuiskoulutuksen laajalla kentällä

24. LIITTEET

Työvään Sivistysliiton puheenjohtajat ja sihteeri vuodesta 1919 alkaen

Liittohallitus vuonna 2019

Liiton henkilökunta vuonna 2019

Liiton edustukset järjestöissä, laitoksissa ja toimikunnissa vuonna 2019

Liiton jäsenet vuonna 2019

Paikalliset TSL:n opintojärjestöt vuonna 2019